

quod spiritum incorporeum loco diffinitum detineat, ut ita alligetur illi loco quod ad alia divertere non possit, cum spiritus non ita sit in loco naturaliter quod loco subdatur. Sed hoc superadditur igni corporeo, in quantum est instrumentum divinæ justitiæ vindicantis, quod sic detinet spiritum, & ita efficitur ei poenalis retardans eum ab executione propriæ voluntatis, ne scilicet possit operari tibi vult, & secundum quod vult: & hunc modum ponit Gregorius in IV. Dialog. ubi supra. Exponens enim quomodo anima incendium experiendo pariat, sic dicit: *Dum veritas peccatorem divitem damnatum in igne perhibet, quisnam sapiens reproborum animas teneri ignibus neget?* & hoc etiam Julianus (Toletanus) dixit, ut in littera Magister dicit: *Si viventis hominis incorporeus spiritus detinetur in corpore, cur etiam non post mortem corporeo igne teneatur?* Augustinus etiam XXI. de Civit. Dei, cap. xx. dicit, quod sicut anima in hominis conditione jungitur corpori, ut dans ei vitam, quamvis illud sit spirituale, & hoc corporale, & ex illa conjunctione vehementer concipit amorem ad corpus; sic ligatur igni, ut accipiens ab eo poenam; & ex illa conjunctione concipit horrorem.

Oportet ergo omnes prædictos modos in unum colligere, ut perfecte videatur quomodo anima ab igne corporeo patiatur, ut scilicet dicamus, quod ignis secundum naturam suam habet quod spiritus incorporeus ei conjungi possit, ut loco locatum; sed in quantum est instrumentum divinæ justitiæ, habet ut ipsum quodammodo retineat alligatum; & in hoc veraciter ignis ille est spiritui noxius; & sic anima ignem ut noxium sibi videns, ab igne cruciatur: unde Gregorius in IV. Dialog. cap. xli. omnia ista per ordinem tangit, ut ex dictis ejus patet.

Ad primum ergo dicendum, quod Augustinus loquitur inquirendo: unde etiam alium modum ponit determinando in Lib. de Civit. Dei, ut ex dictis patet. Vel dicendum, quod Augustinus intelligit quod ea quibus anima proxime afficitur ad dolorem, vel tristitiam sunt spiritualia: non enim affligeretur, nisi ignem ut noxium sibi apprehenderet. Ignis ergo apprehensus est proximum affligens; sed ignis corporeus extra animam existens est affligens remotum.

Ad secundum dicendum, quod quamvis anima simpliciter sit nobilior igne, ignis tamen est secundum quid anima nobilior, in quantum scilicet est instrumentum divinæ justitiæ.

Ad tertium dicendum, quod Philosophus, & Boetius loquuntur de illa actione per quam patiens transmutatur in naturam agentis; talis autem non est actio ignis in animam: & propter hoc ratio non concludit.

Ad quartum dicendum, quod ignis in animam non agit per modum influentis, sed per modum detinentis, ut ex dictis patet: & ideo ratio non est ad propositum.

Ad quintum dicendum, quod in visione intellectuali non est tristitia ex hoc ipso quod aliquid videtur, cum illud quod videtur nullo modo intellectui possit esse contrarium, in quantum videtur. In sensu autem hoc quod videtur, ex ipsa actione qua agit in visum ut videatur, potest esse corruptivum visus per accidens, in quantum corrumpit harmoniam organi. Sed tamen visio intellectualis potest esse contristans, in quantum id quod videtur, apprehenditur ut nocivum, non quasi noceat eo ipso quod videtur, sed alio quocumque modo: & sic anima videndo ignem affligitur.

Ad sextum dicendum, quod non est simile quantum

ad omnia, sed quantum ad aliquid, ut ex dictis patet.

Ad septimum dicendum, quod quamvis non sit aliquis tactus corporalis inter animam & corpus, tamen est inter ea aliquis actus spiritualis; sicut etiam motor cæli cum sit spiritualis; spirituali tactu tangit cælum, ipsum movens per modum quod dicitur contristans tangere, sicut dicitur in I. de Generatione text. xlv. & hujusmodi modus sufficit ad actionem.

Ad octavum dicendum, quod spiritus damnati nunquam sunt extra infernum, nisi ex dispensatione divina, vel ad instructionem, vel ad exercitium electorum. Ubi cumque autem extra infernum sint, semper tamen vident ignem inferni ut eis in poenam præparatum: unde cum ista visio sit immediate affligens, ut dictum est, ubi cumque sunt, ab igne inferni affliguntur; sicut & captivi etiam extra carcerem existentes quodammodo à carcere affliguntur, dum vident se ad carcerem damnatos. Unde sicut gloria electorum in nullo minuitur nec quantum ad præmium essenziale, neque quantum ad accidentale, si aliquando extra cælum empyreum sint, quod quodammodo in gloriam eorum cadit; ita etiam in nullo minuitur poena damnatorum, si extra infernum ex divina dispensatione ad tempus ponantur: & hoc est quod dicit Glossa (Bedæ) super illud Jacob. III. *Inflamat rotam navitatis &c.* „Diabolus ubicumque sit, sive sub aere, sive sub terra, secum fert tormenta suarum flammarum.“ Objectio autem procedit, ac si ignis corporeus affligeret spiritus immediate, sicut affligit corpora.

EXPOSITIO TEXTUS.

Omnes ad ætatem eandem resurgent &c. Hoc intelligendum est non quantum ad mensuram corporis, sed quantum ad perfectionem corporis.

Triginta enim duorum annorum, & trium mensium erat ætas Christi. Hoc intelligendum est secundum illam opinionem quæ ponit Christum in principio trigesimali anni nondum completi baptizatum fuisse. Sed secundum opinionem Chrysostomi, hom. x. in Matthi. qui ponit quod Christus, cum baptizatus fuit, erat triginta annorum, & incepit trigessimum primum, oportet dicere, quod Christus triginta tribus annis & tribus mensibus vixerit: tribus enim annis prædicavit & mensibus quasi tribus.

Non est autem fas dicere, quod in resurrectione accedat corpori magnitudo. Sed contra hoc videtur. Nani, & gigantes resurgent in quantitate quam hic habuerunt. Et dicendum, quod hoc intelligendum est de quantitate quam hic habuerunt, vel habituri essent natura non errante per superabundantiam, vel defectum.

Sed in quolibet pulverem ac cinerem resolvatur, &c. Sciendum, quod hæc resolutiones quæ in littera tanguntur, distribuuntur hoc modo. Primo enim accipit illa in quæ corpus humanum proximo resolvitur: unde quantum ad partes grossas, & terrestres ponit *pulverem, & cinerem*; ut in pulverem dicatur resolvi, in quantum exsiccat per congelationem humidi ex frigore agente; in cinerem vero, in quantum exsiccat per extractionem humidi à calore agente. Sed quantum ad partes subtiles, & aereas *halitus* ponit, & *auras*; ut halitus referatur ad vapores humidos, qui ab humano corpore resolvuntur, aura autem ad fumos siccos qui sunt materia venti, qui proprie aura dicitur. Deinde vero ponit illa in quæ primo resolvitur. Hæc autem vel sunt sensibilia, vel insensibilia.

lia. Si insensibilia, sic tangit elementata in hoc quod dicit: *In quacumque aliorum corporum substantiam, & elementa in hoc quod dicit: In ipsa elementa.* Si autem sensibilia, sic tangit alia bruta, & homines in hoc quod dicit: *In quocumque anima, & hominum cibum, carnemque mutetur.* ut dicitur: *Proferi animam posse habere similitudinem corporis, pertineat ad id quod est in via transmutationis humani corporis in substantiam prædictam; quod vero dicitur carnem, pertineat ad terminum transmutationis prædictæ.*

Illi animæ in puncto temporis (1) reddit quæ illam primitus, ut homo fieret, cresceret, viveret, animavit. Exponendum est primitus non solum quod est prius tempore, sed quod est principalis, ut ex dictis patet: alias oporteret dicere, quod costa de qua formata est mulier, in Adam resurgeret, cujus anima primitus non accipitur pro actu exteriori sensus, sed mo fuit animata; resurgit tamen in Eva, quia in eam pro actu intellectus, secundum quod intellectus quantum individui, non solum ad perfectionem speciei, sed sicut fuerat in Adam.

Resurgent quidem Sanctorum corpora sine ullo vitio, & distincta, ut ubi de conceptione dominici corporis &c. Ista quæ hic ponuntur, hoc modo differunt, ut quæ agebatur. *Ac non oportet duos (quod futurum erat, si vitium pertineat ad intemperantiam humorum, aut ut genui nascerentur) resurrexerit, ut testimonium.* Hoc non indispotionem inferiorum partium, & deformitas, quæ dicitur Augustinus: quia ex quo habebat principalia rem ad dispositionem partium exteriorum, & corruptione membra duplicia, sicut duo capita, & duo corda, vero ad diminutionem, ut si corpora sine aliquo membro resurgerent; unus autem ad indispotionem organorum respectu virtutis motiva; & difficultas vero

DISTINCTIO XLV.

De suffragiis defunctorum.

Preterea sciendum est, quod omnes animæ, ut ait Augustinus tract. xlix. in Joan. cum de hoc sæculo exierint, diversas habent receptiones: bonæ habent gaudium, malæ vero tormenta. Sed cum facta fuerit resurrectio, & bonorum gaudium amplius erit, & malorum tormenta graviora, quando cum corpore torquebuntur. Ex his ostenditur quod majus erit gaudium Sanctorum in resurrectione, & post, quam fuerit ante; & quod diversa receptacula habebunt animæ Sanctorum: de quibus idem Augustinus ait in Ench. cap. cix. Tempus quod inter hominis mortem & ultimam resurrectionem interpositum est, animas abditis receptaculis continet, sicut unaquæque digna est vel requie, vel ærumna, pro eo quod sortita est in carne dum viveret.

De diversis animarum receptaculis.

Neque negandum est, ut ait Augustinus ibidem cap. cx. defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium Mediatori offeratur, vel elemosinæ fiunt in Ecclesia. Sed hæc eis tantum prosunt qui cum viverent, hæc sibi ut postea possent prodesse, meruerunt. Est enim quidam vendi modus nec tam bonus, ut non requiratur ista post mortem, nec tam malus, ut ei non prosint ista post mortem. Est vero talis in bono ut ista non requiratur, & est rursus talis in malo, ut nec his valeat, (2) cum hæc vita transierit, adjuvari. Quocirca hic omne meritum comparatur, quo possit post hanc vitam quiescere gravari, vel relevari. Nemo autem speret quod hic neglexit, cum obierit, apud Deum promereri. Non ergo ista quæ pro defunctis commendandis frequentat Ecclesia, illi apostolicæ sunt adversa sententiæ, quæ dicitur est II. Corinth. v. 10. Omnes stabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, scilicet bona: quia etiam hoc meritum sibi quisque, cum in corpore viveret, comparavit, ut possent ei ista prodesse. Non enim omnibus prosunt: & quare non (3), nisi propter differentiam vitæ, quam quisque gessit in corpore? Cum ergo sacrificia sive altaris, sive quarumcumque (4) elemosinarum pro baptizatis omnibus offeruntur, pro valde bonis gratiarum actiones sunt, pro non valde malis sunt propitiationes. Sed pro valde malis etsi nulla sunt adjumenta mortuorum, tamen qualescumque viventium consolationes sunt. Quibus vero prosunt, vel ad hoc prosunt ut sit plena remissio, vel certe ut tollerabilior (5) sit ipsa damnatio. Et serm. xxxi. de verbis Apost. „Orationibus ergo Sanctæ Ecclesiæ, & sacrificio salutaribus, & elemosinis quæ pro eorum spiritibus offeruntur, non est dubium mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur à Domino quam eorum peccata meruerunt. Hoc enim à patribus traditum, tota observat Ecclesia, ut pro eis qui in communiione corporis, & sanguinis Domini defuncti sunt, cum ad ipsum sacrificium loco suo commemorantur, ore tur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur. Non est

(1) Supple Deus. Al. redditur. (2) Nicolai ex Augustino: cum ex hac vita transierit. (3) Addit idem omnibus prosunt. (4) Al. additur aliarum. (5) Nicolai fiat.

est ergo ambigendum ista prodesse defunctis, sed talibus qui ita vixerunt ante mortem ut possint eis haec...

De officiis sepulturae.

DE pompis vero exequiarum idem Augustinus ita dicit de verbis Apost. serm. xxxi. Pompas funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturae...

De duobus bonis, quorum alter plura post mortem habet auxilia.

SOlet moveri quaestio de duobus, uno divite, altero paupere, pariter, sed mediocriter bonis, qui praediciales, & communes sunt orationes, multaque elemosynarum largitiones...

Quibus suffragiis juvantur mediocriter boni qui in fine inveniantur.

SED iterum quaeritur de aliquo mediocriter bono, qui talibus indigens suffragiis in ipso consummationis saeculi articulo...

Quomodo Sancti glorificati audiunt preces supplicantium, & quomodo intercedunt pro nobis ad Dominum.

SED forte quaeris: Numquid preces supplicantium Sancti audiunt, & vota postulantium in eorum notitiam perveniunt? Non est incredibile animas Sanctorum qui in abscondito faciei Dei veri luminis illustratione...

(6) Addit Nicolajus monumentorum opulenta constructio. (7) Idem addit sustulerunt. (8) Al. levianta. (9) Nicolai, & Magistri teetus fuerit. (10) Al. deest eum. (11) Al. nuntiant etiam quod voluerit.

ista (12) tempore cognovit, sed futura omnia temporalia, atque in eis etiam quid, & quando ab illo perituri fueramus...

Quod dictum est de Angelis, attribuit sanctis animabus.

SI autem Angeli a Deo per Verbum ejus discunt petitiones nostras, & quid de his implendum sit, & quid non; cur non credamus & animas Sanctorum Dei faciem contemplantium...

DIVISIO TEXTUS.

POSTquam determinavit Magister de his quae ad resurrectionem pertinent, hic incipit determinare de his quae pertinent ad remunerationem, vel punitionem resurgentium...

QUAESTIO I.

HIC tria quaeruntur. Primo de receptaculis animarum post mortem. Secundo de suffragiis mortuorum. Tertio de orationibus Sanctorum.

Primo. Utrum animabus post mortem aliqua receptacula assignentur. Secundo. De differentia receptaculorum. Tertio. De numero eorumdem.

ARTICULUS I.

Utrum animabus post mortem receptacula assignentur.

III. Sent. dist. xxiv. quest. 11. art. 1. quest. 11. in corp. III. P. quest. lxxi. art. 2. in corpore opus. lxx. cap. xviii. & super Epist. ad Eph. cap. 5. lect. 111.

AD primum sic proceditur. Videtur quod animabus post mortem receptacula non assignentur. Sicut enim dicit Boetius in Libro de hebdom. Communis animi conceptio est apud sapientes...

2. Praeterea. Omne quod habet locum determinatum, magis convenit cum illo loco quam cum alio. Sed animae separatae, sicut & quaelibet spirituales substantiae...

3. Praeterea. Animabus separatis non assignantur receptacula. Ergo eis determinata receptacula non sunt assignanda.

(12) Al. ex parte. Ex EDIT. P. NICOL. (b) Et Lib. de gratia novi testamenti, seu epist. 1. cap. xxix.